

טיוטא אלא אריכה אפונות

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

כישורי חיים

תכנית ליבה לכיתה ו'

מותאם לממ"ד

מפגשים 1-2

התוכנית הותאמה לממ"ד ע"י:

מרים רביבו, הניה פישמן והרב איתן לוי

טיוטא פאר אריכה פאונד

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

מפגש מס' 1 – פעילויות פתיחה

שיעור הפתיחה הוא בבחינת הזמנה להיכרות עם תכנית כישורי חיים. במהלך המפגש יזהו התלמידים מצבים שונים בחייהם שניתן לשוחח עליהם ועל החוויות וההתנסויות שהם עוברים עם עצמם, עם חבריהם, עם משפחתם, בבית-הספר; להכיר מה הם חושבים, מרגישים וכיצד הם מתנהגים במצבים אלו. עם אילו קשיים הם מתמודדים במצבים הללו, ואיך אפשר ללמוד להתמודד אתם. מטרה נוספת של שיעור הפתיחה היא ליצור חוזה שישרה אווירה בכיתה שתאפשר הקשבה, פתיחות, אמון וכובד מצד התלמידים, וישמר אותה.

א. אפשרות א'

מהלך

1. הכיתה תשב במעגל. המורה תיקריא בכל פעם משפט אחר המתחיל במילים: "הרוח נושבת לעבר כל מי ש..."

מי שהמשפט נכון ביחס אליו, יתבקש לקום ממקומו ולהחליף מקום ישיבה עם ילדים אחרים שקמו במקביל.

כדאי לכתוב על הלוח את משפטים בכל פעם לאחר אמירתם.

להלן דוגמה לכמה משפטים שהמורה יכול להשתמש בהם: הרוח נושבת לעבר כל מי ש:

- א. אוהב להיפגש אחר הצהרים עם חברים.
- ב. אוהב לבוא לבית-ספר.
- ג. חושב שהוא כבר התחיל את גיל ההתבגרות.
- ד. חושב שיש לו כוחות להתמודד עם לחץ חברתי.
- ה. שעבר שינוי של מעבר בחייו.
- ו. שמדי פעם מתווכח עם הוריו.
- ז. אוהב לשבת ליד אבא/אמא בתפילה בבית-הכנסת.

2. במליאה, לאחר הסבב הראשוני ייערך דיון:

- א. אילו נושאים עלו במשחק וכיצד ניתן לחלק את המשפטים לקבוצות נושא? לפנינו נושאים שונים שנעסוק בהם בשיעורי כישורי חיים כגון: גיל ההתבגרות, מעברים, השתייכות לקבוצה, יחסים עם הורים.
- ב. ניתן לחלק את המשפטים לשלושה סוגים: משפטים העוסקים יותר ברגש, משפטים העוסקים יותר במחשבות ומשפטים העוסקים יותר בהתנהגויות. בשיעורי כישורי חיים נעסוק בשלושת הרבדים האלו ובקשר ביניהם.

כישורי חיים לכתה ו' – התכנית הותאמה לממ"ד ע"י מרים רביבו, הניה פישמן והרב איתן לוינ, שפ"י, משרד החינוך

טיוטא פאר אריכה פאונות

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

3. ניתן להמשיך את המשחק באופן הבא. להוציא כיסא אחד. לאחר כל סבב יישאר ילד ללא כיסא. ילד שנשאר ללא כיסא יתבקש להשלים את המשפט "הרוח נושבת לעבר כל מי ש...".

שלב זה מאפשר לאתר ציפיות של תלמידים ביחס לנושאים שעליהם היו רוצים לשוחח בשיעורי כישורי חיים.

4. על מנת לשוחח על נושאים אלו בשיעורי כישורי חיים, מהם החוקים שצריך לקבוע, כדי שיתקיים שיח מוגן בכיתה.

אפשרות ב'

מהלך

- כל תלמיד יקבל דף – שבו יתואר אירוע שתחילתו זהה והתפתחותו שונה. התלמידים יתבקשו להציע כיצד להתמודד בכל אחד מהמצבים? האירוע:
קיבלתם פרויקט בגיאוגרפיה – את הפרויקט צריך להשלים במשך שבועיים. על הכיתה להכינו בקבוצות.
להלן דוגמאות להמשך התפתחות האירוע:
 - המורה שיבצה אותך בקבוצה של ילדים שאינם לטעמך, היא ביקשה ממך לתרום ולסייע להצלחת עבודתם.
 - עליך להחליט אם להצטרף לקבוצה שבה נמצא חברך הטוב או לקבוצה שבחרה בנושא שמעניין אותך.
 - עליך לבחור בין קבוצה שבה נמצא חברך הטוב לבין קבוצה שבה נמצא תלמיד מצטיין שיכול לתרום להישגים האישיים שלך.
 - אתה מרגיש לחוץ: יש לך מחויבות בתנועה, אתה משחק בקבוצת כדורסל, יש לך חובות במקצועות אחרים.
 - בקבוצה שאתה משתתף לא מתחשבים בדעתך.
 - אתה מרגיש רע בקבוצה, אינך מרגיש שייך.
- הכיתה תתחלק ל- 6 קבוצות על-פי האירוע שבו בחרו לעסוק. כל אחד מהתלמידים בקבוצה יציע את דרכי ההתמודדות שלו במצב.
- במליאה ישוחח התלמידים על הכללים שיש לחוקק בקבוצה שיאפשרו להם להציג את הנושאים האלה בכיתה.

טיוטא פאר אריכה פשונית

תכנית ליבה לכיתה ו' מותאמת לממ"ד

מפגש מס' 2 : עשרים דברים שאני אוהב¹

באמצעות דברים שהילד או הילדה אוהבים הם יכולים להכיר ולהבין טוב יותר את "העצמי" שלהם.

מהלך

1. המורה תבקש מהילדים לרשום על דף אישי עשרים דברים שהם אוהבים לעשות. יוסבר לתלמידים שסדר הדברים איננו חשוב. כמו כן - שהרשימה היא אישית וכי הם לא יתבקשו להציג בפני האחרים.
2. לאחר שרוב התלמידים רשמו, ימיינו הילדים את הפריטים על-פי חמישה צופנים שהמנחה ייתן: באות "ל" יסומנו כל הפריטים שהילד אוהב לעשות לבדו, באות "י" יסומנו כל הפריטים שהילד אוהב לעשות יחד עם חברים; באות "כ" יסומנו כל הפריטים שעל מנת לבצעם דרוש כסף; באות "ס" יסומנו כל הפריטים שיש בביצועם משום סיכון; באות "ת" יסומנו כל הפריטים שעל מנת להוציאם לפועל דרוש תכנון (כל פריט יכול להתמייין פעמים אחדות).
3. התלמידים יספרו את הפריטים בכל יחידת מיון, ויבדקו מה למדו על עצמם מתוך המיון הזה. האם הם אוהבים יותר להיות לבדם או במחיצת חברים? - האם הדברים שהם אוהבים ומרבים לעסוק בהם קשורים לתכנון או שהם ספונטניים? - לסיכון או לזהירות? לכסף רב או לצמצום?
4. בסיכום הפעילות יתייחסו התלמידים לשאלה אם הם למדו משהו חדש על עצמם. האם הם מרוצים מהדברים שהם אוהבים לעסוק בהם? - מה הם היו רוצים לשנות? באיזה כיוון הם היו רוצים לשנותם - האם היו רוצים לעסוק יותר בדברים שהם אוהבים, או שמא פחות?

¹ מעובד על-פי א' גוטליב וד' שימרון (1982).

כישורי חיים לכתה ו' – התכנית הותאמה לממ"ד ע"י מרים רביבו, הניה פישמן והרב איתן לויין, שפ"י, משרד החינוך